

Suomi uskoo yhä savupiippuihin

Suomi on siirtynyt teollisuusyhteiskunnasta palveluyhteiskuntaan. Silti moni uskoo yhä savupiippujen mahtiin. Tehtaiden ja voimalaitosten piiput tuovat toimeentuloa ja turvallisuutta. Valitettavasti ne tuottavat samalla suurimman osan ympäristöä kuormittavista päästöistä.

Usein kuulee sanottavan, että päästöjen voimakas rajoittaminen laittaisi Suomen talouden polvilleen. Runsaasti päästöjä tuottavan teollisuuden menestymistä pidetään välttämättömänä kansantalouden kannalta. Ilman sitä leipä loppuisi työmiehen suusta, ja Suomi ajautuisi vieläkin syvempään lamaan. Asia ei ole aivan näin. Todellisuudessa ympäristövaikutusten vähentäminen ei ole Suomen kansantalouden kohtalonkysymys. Teollisuuden rooli bruttokansantuotteen synnyttäjänä on pienentynyt murto-osaan entisestään. Esimerkiksi metsäteollisuuden osuus on enää vain muutamia prosentteja. Teollisuus tuottaa silti miltei kolme neljäsosaa Suomen päästöistä. Lämmön- ja sähköntuotanto on suurin yksittäinen päästöjen tuottaja.

Ei ole mikään yllätys, että eniten saastuttava teollisuus on myös kaikkein äänekkäintä. Se taistelee päästöjen vähentämistä vastaan kynsin hampain, syyttäen niiden rajoittamista ajavia vastuuttomuudesta ja korostaen omaa rooliaan hyvinvoinnin tuottajana. Hintojen nousu on hyvä pelote. Rahalla on myös helppo ostaa palstatilaa. Lobbareiden auliisti jakelema disinformaatio putoaa kansan syvissä riveissä hedelmälliseen maaperään. Suurin osa suomalaisista on täysin vakuuttuneita siitä, ettei meillä ole varaa olla ekologisista. Suomi uskoo savupiippuihinsa kuin intiaanit rauhanpiippuihinsa, joiden savun he uskoivat kuljettavan rukoukset taivaisiin.

Leivän loppumisella pelottelu johtaa vaaralliseen ajatusmalliin. Pian mitkä tahansa päästöt ovat hyväksyttäviä, kunhan vain ihmisillä on töitä ja tehtaiden rattaat pyörivät. Teollisuuspamput eivät ole kiinnostuneita ympäristöstä. Heitä ei kiinnosta mikään muu kuin raha. Sitä kilisee omaan pussiin kuvaannollisesti sitä enemmän, mitä paksumpi savu tehtaiden piipuista tupruaa. Ay-liike ei ole yhtään sen puhtoisempi. Sen tavoite on jäsenkunnan tulojen turvaaminen, ei elinympäristön säilyminen. Suomalaisilla ei enää ole varaa tähän järjettömyyteen. Meidän on alettava kiinnittää huomiota omaan käyttäytymiseemme. Parantamisen varaa on jokaisella, kyse on asenteesta.

Usein väitetään, että suomalaisten suuren ympäristöjalanjäljen syy olisi kylmä ilmasto. Tämäkin on silkkaa legenda. Meidän on uskallettava katsoa totuutta silmiin. Suomen teollisuus on energiaintensiivistä ja koko yhteiskunnan energiatehokkuus on kehno. Parantamisen varaa on, ja paljon. Esimerkiksi bioenergian käytössä olemme jälkijunassa. Kehitys on kyllä oikean suuntaista, mutta aivan liian hidasta.

Sen lisäksi että tuotamme runsaasti päästöjä, olemme myös kovia kuluttamaan. Kokonaisuudessaan ihmiskunta kuluttaa noin 1,5-kertaisesti sen, mitä maapallo pystyy tuottamaan. Mikäli kaikki maailman ihmiset kuluttaisivat kuten suomalaiset, tarvitsisimme jo kolme maapalloa. Jos kulutustottumuksemme olisivat kuten indonesialaisilla, selviäisimme vain kahdella kolmasosalla planeettamme biokapasiteetista.

Vuonna 2012 suurimmat kuluttajat asukasta kohti olivat Qatar, Kuwait, Yhdistyneet Arabiemiraatit, Tanska ja Yhdysvallat. Suomi oli sijalla 11. Sijoitus on parantunut vuosien varrella huomattavasti, mutta parantamisen varaa on yhä. Jos talous kääntyy kasvuun, sijoitus nousee jälleen nopeasti kohti maailman kärkeä. Kaikki rajanaapurimme ovat meitä reilusti parempia. Jopa veli venäläisen keskimääräinen ekologinen jalanjälki on kolmanneksen suomalaista pienempi. Se voi kadunmiehestä kuulostaa uskomattomalta. Totta se silti on.

15. päivänä huhtikuuta 2014, Esa Halmetoja